

Е. КОЖУРОВ.

ЧЕМПИОН ЫАННЫКСЫТ

Коммунистическай түшүү үлэ дьиннээх геройдарын, билиги советскай олохпун ис номовун дьиннээхтик көрдөрөр дьоннору үөскэтэр, кинилэр үрдүк сознательностоох буолуу бэртээхэй холобурдарын, үлэбэ коммунистическай дьини сыһыаннаһы холобурдарын көрдөрөллөр... Советскай дьон кинилэринэн киэн тутталлар, кинилэри албан аамтыбыллар, кинилэргэ тэигнэхэллэр.

А. И. БРЕЖНЕВ

Субуруускай аатынан совхоз 15 киһилээх делегацията Амма оройуонун «Амма» совхозугар баран кэлэ. Ону республика чемпион-ыанньыксыта П. И. Яковлевка сырыттыбыт. Киһи үлэтин-хамнаһын туһунан тугу билиһинитин-көрбүнүтүн мантан аллара көрсүбүт.

ҮЛЭЛИИР СИРЭ

БЫҢЫЛ кулун тутарга саҥа хотондо көспүттэр. Хотонго скрепернай ноһом бэрэстээччи үлэлиир. Итирэй түөрт төмөккөччү баар. Иккилии ынахха ситтөөх 70 мae хоруудаа эби аһылыгы куула биригдэр уонна уулагаллар. Уу инстертаттан турба үстүн кээри, кырааны эригдэххэ, шланганаан хоруудаларга кутуллар.

Хотон хас да хостөөх. Онтон биригэр саҥа төрөөбүт ынардар тураллар. Атыттарга эби аһылыгы онороллор уонна элэстэрдэйдэ мотора баар.

Киһи мунуука Яковлев үлэтин көрдөрөр фотомонтаж, ферма үрдүнэн 1972 сытта хас биридиги ынахтан 2200 кг, кыстык устатыгар 1104 кг үүтү ыыр туһунан көмүр планаттар ыанньыттар. Хас күн, таа ахсын, ким төһө үүтү ыабытын бэлэтир көрдөрүү дуоскалара уо. д. а. бааллар. Онтон көрдөххө, Яковлев 1964 сыллаахха хас биридиги фуражнай ынах ахсыттан 2063 кг үүтү ыабыт. Оттон 1972 сыл ити көрдөрүүтү 4496 кг тэрдэбит.

ҮҮТ ЫНАХ ТЫЛЫГАР

Тоҕус ыанньыксыт көрөр ынахтарыгар сөп буолар алта тонна эби аһылыгы биэр киһи онорор. Цистернаттан кэлэр уу үс иһиккэ кыраанынан кутуллар. КВ котел күүһүнэн паарынан үрдэрэллэр. Ити иһиттэр үһүн турбаан холбооммуттар. Итиэ тынан аһылык онорооччу киһи кырааны аһан эрбэрэр эбит.

Кормокуха үлэһитэ солуманы кырбаан, ити иһиттэргэ ыта симэн, дьаарыстылар. Быһыттар уотурба, уу, туус кутар, халтаһын халпаһыан ыта сабан кэбиһэр уонна паары ытан көөнньөрөр. Итиннэ хойуу көөнньөрбө диэн ааттыыллар да, даһиниэн, силлэс эбит. Онон, кыһыннары ситлэһи ситэр буоланнар, өлгөм үүтү ыабыллар.

Манн таһынан ыанньыксыттар бэйэлэрэ туспа эби көөнньөрбө онороллор. Холобур, Яковлев тонна аһардылаах икки буочукада уонна 80-нуу килограмм истээх сэттэ буочукада барыта 1560 кг көөнньөрбөнү онорор. Итиннэн үлэрэн наһаа хойуу, аһылыгар убарас соҕус уонна сэллэй курдугу астыр эбит. Петр Ионович этэринэн, сорох ынах убараһы сөбүлүүр, сорох хойууну өрдөрөр. Онон, кинилэр балаларын учуоттаан көөнньөрбөтүн бэлэтир уонна кыһынн ылаас уунан дууһуохтарыгар дьэри уулагар.

ЫНАХ УОЛУО СУОХТААХ

П. И. Яковлев «ынах байыта уолуо суоҕа», төрөөн икки ый иһинэ бэрт эрийнэн уолларабын» диэн көспүр.

— Атын оройуоннар хаһаа-иһэтибэллэригэр ынах өрдэ уолар. Ол ыанньыксыттар мөлөһөрүттөн тахсар,— диэн сөптө сөптөһүр.

Ынары уолларан баран көрүүтү, аһа-тыһын өссө тупсарар. Онон үчүгэй турууктаах буолуутун ситиһэр. Оттон итиннэ тутуспат үлэһиттэр улахан сыһыан онороллорун чорботон бэлэтир.

ЫНАРЫ ТӨРӨТҮҮ УОННА ЫАҢЫН

Саҥа төрөөбүт ынары салааһын сөтөн баран 1—1,5 литр сылаас саахардаах эби иһэрдэр. Онтон иһэтигэр салаттар. Ити кэмнэ ынары ыыр. Бастакы күнүгэр түөртэ ыабыт уоһаһын, ыан баран тула иһэрлэп төһөнү барарарынан иһэрдэр. Иһэтиэн киһи хаһаа да үөһүрбөт, хата иһэ-үөһэ кыраастаарыгар туһалаах. Оттон испэтэйдинэ ыаһытын тобоҕо ситэ тахсыбат. Онордо үөһүрбүтүнөн барар.

Иһиксэ, үһүс күннээх кэлэбэ диэн атыттар уоһаһы дэлэйдик иһэтиэххэ, иһи иһэһи хаһаа да ыалдыаххаат. Онордо тэрдэбит туһугар кэлэбэни иуормалаан барытлар.

Ынах төрөөбүтүн кэннэ биэр бэрдэ сэллэй курдук убараһы иһэрдэр. Көөнньөрбөнү сөһүмүннэ үһүс күнүттөн сыһыа улаатыннан, онус күнүгэр 80 килограммга тиккэ бэрдэр.

Чөккүрөнэ сүтүөр дьэри күһнэ алтаа ыыр. Төрөөбүт ынары сарсыарда бастакы уочарат, онтон атыттары ыан баран эми кинини ыыр. Күнүскү, кизһэһи таһаарга эми сарсыарда курдук уочараттаһы ыыр. Үүтү төрөөбүтэ ахсыс күнүттөн уопсайданар.

Иһэрдэри уон хонук устата ыанньыксыттар илдьэ сымдыаллар, онон көрөөччүлэргэ туттараллар.

ҮҮТ СЫАТА ЫАННЫКСЫТТАН ТУТУЛУКТААХ

Аасыт сылга ферма үрдүнэн үүт сыта түөрт бырыһыанга тэгнэспит. Ыанньыт кулун тутар 13 күнүгэр 473 килограмм үүт

ССКП обкомун чилиэнэ А. С. Копырина пятилетка быһаарылаах үһүс сылыгар хас биридиги ынаһыттан 4000 килограмм үүтү ыыр эбэхтээх-листибэлээх. «Амма» совхоз ыанньыксыта П. И. Яковлев кинитээбэр өссө үрдүк кирбиини ыларга быһаарынна. Быйыл киһи ынах ахсыттан 4500 килограммы ыырга соруктанар.

ыаһыт. Ол сыта—4,1 бырыһыан.

Петр Ионович көспүрүнэн, үүт сыта ыанньыксыттан улахан тутулуқтаах. Кинилэр бу туһугар күнүгэ кыһа-ынахтарын туһунан манньыт ээр.

Маннайтынан, этэ массаж кэнниттэн, ыстааһан алара да буоллун, барытын ыахха. Ыах сиһыгэр үүт олор улаһа суоҕтаах. Кэннэки үүт сүөгэй буолар.

Иккиһүнэн, сарсыардааһы ыан үүтүн иһэригэр сарсыарда, күнүс иһэрдэбит. Күнүскү, кизһэһи ыан үүтэ хойуу, сарсыардааһы сиһи сыта кыра буолар. Онон то-сударствога хойуу сылаах үүтү туттара-быт.

Үсүһүнэн, үүт сыта күнүгэ хаста ыыр-гыттан тутулуқтаах. Ол иһин түөрт-бистэ ыаһын хайаан да наада. Иһэти ыаһына баларан ыһыттан киирбөт.

РАЗДОЙ—ҮҮТ ЫАМЫН ҮРДЭТИИ НЫММАТА

Ынах төрөөбүтүн бастакы үс ыаһыгар үүтэ элбөх буолар. Ол кэнниттэн ытарах-сийөн, үүтэ таһнары түһээччи. Маннэ туораттар сыалтан кинилэри раздойга туруоруллар. Ити кэмнэ сиһини массажааһын күтүрдэр. Аһылытын тупсарар, күнүс түөртэ-бистэ ыыр. Раздойга ынахтары дьыл ханнык баһарар бириэмэтигэр туруоруохха сөп.

Саас хара хапсырга, тыманы, тыа-лаах буоллаһына уулатан баран ынахтары кыратык таһырдыа таһаартаан киллэрэр.

—Ыанньыксыттарынах үүтэ түспөтүн наадаһтар халлааны кытта кэнэтиэх тутулаһтар,— диэр Яковлев.

ЫНАХ СИҢҢЫН МАССАЖТААҢЫН

Сиһини массажааһын киһи күөскэ сандарыгар, улаатарыгар улахан туһалаах. Ону ынах уолбутун да кэннэ, манар да кэмнэргэ төгүркү сыла быһа ыаһыттар. Ынары бириэмэтигэр ыах иһини массажа-танар. Ыан баран этэ массажа диэн онор-буллар.

Массажа хас да көрүгүнээх. Сылаас ууга утуллубут тирээккээн сиһини төгүрүччү кутуллар. Сороһор икки иһинэн үөһүттэн аллара имэрийэн түһэриллэр. Сиһини сууһуга уу хайаан да иһи буолуоххаат. Ол киһи тыһырдара сайдарыгар, хаан күөскэ сүүрүүтүгэр туһалаах.

В. ПОСТНИКОВ.

совхоз кылаабынай зоотехника, делегация салааһааччыта.

ЫҢҢЫ БЭЛЭМИГЭР КӨҢҮҮННЭР

Народный хонтуруул коми
тата Эрилик Эригийн аатын
хан колхоз Хонтоботошу би-
рингээдэтигэр саяын үнэлгэ
бэлэмнэни халмыгын туһу-
нан боппуруошу дүүрхэсэ.

1973 сылга биригээдэс
350 гектарга туурхтах нуу-
туралары, 80 гектарга нүх
ыһыны, 27 гектарга хор-
туоппуй ыһарга былаан
тиздриллибит. Ыһыны ы-
тыга биригээдэс 480 гектар
бэлэмнэммит бааһына сирэ
баар, 750 центнер туурхтах

культура сизмэтэ уураллубут. Ити сизмэ нүхүн иикч төгүл ыраастаимыт, 90 тонна хортугонпуй сизмэтэ ууруллан турар. Кыһын 244 гектардаах бааһыныба минеральной уобурадуу ниллэриллибит, хаары типтарын биризмэтигэр ытылалдыбыт. Механизатордар социалистическай абхэһээтэлиститэб ылыммыттар.

Оя эрээри сазаны кыыга
бэлэмнэнигэ улахан бытаа-

рыны таазаарылжыгдсн. Сыл устата 1450 тонна органической уобурдууну таахрга тиздэ-либит былган бээрэ эрэ 560 тоннанан тэлэрүүлбүт, ол иһигэр хортусуллук сиригэр 40 тоннаны таспыттар. Билигин ноһуому таһымыга бикр эрэ трактор үлэтир. Холбо-нор массыналары өрөнүөннэ-рин сабалана, үрдүк үнүү-үөмөтүн састалаа ситэ сүү-нэрдэнэ, механизатордары агротехника быраабылалары-

гар үзэртин сагалзана иликтэр. Баар сизмэ сынгалабын, сөптөөх кондицията суубун үрдүнэн, үлүстөч ыраастаа-һыны эмиз сагаллабакка оло-ролдор.

Народной контролею номини-

тета биригээд старший биригээднийр М. П. Луковцев уонна колхоз агронома Александровны саваны ыһыга бэлэмнэнигэ бэр итэстэри уонна ытаарылылары ыһыга биригээ иһинэн туоратар практической дьаһаллары ыһалларыгар соруудахтаата.

ЭППИЭТИНЭС ИРДЭНЭР

1973 онд бастахыг хавтамжтайгаар Хөдөлмөр-сэлүүтүгэр райсовет исполкомун разнарядкатын ашигшын атыг ашигшын 18 тонна эт фондата аламгыг. Бу разнарядка багцааг эт-үүт комбинатын администрацията уоша селло салалтата комби нар приемцыгар Д. С. Никоповка селло 3 мадафыныгар 9 тонна эти биэрэнтгар сорудат тварибиттар.

Д. С. Никонов дот курдук 0 тонна этн биэрэрин онугар 10172 кг этн биэрбит, эбэтэр дымит таһынан 1172 кг. Маны таһынан Никонов ханын дот себүэһинтэ суох, брйэтин быһаарыагынан приемщик Е. Р. Елисеев биэрэхтээх икки атын маданыгарыгар 3500 кг этн биэрбит. Итинэн дымит таһынан 4672 кг этн биэрбиттэрин приемщик Елисеев 2800 кг этн икки дымиттан бэрлэбитинэн аахпыт. Ошон Никонов 2072 кг этн ыскайдааһын таһаарбыт. Никонов, итинн тэһинэм, гүөр

чаахытай дьонго 353 кг этн биэрийт. Оттон продавецтар М. Г. Васильева уонна М. М. Петрова эти дьонто атыыламмыт эт харчытын ылабыттар. Промисеттэ Никольск докумуну мыйа Эрлик Эрстиин аатынан толкоттол тосакута 35 тобо бодон ылах сүөхүгү туһут. Эти сүөхүлөр уорсай тымыккаах мыйаһынара 10839 кг буолбут Инструкцияны кэһи туран, И. Ионов гүрөөһү биэрдэмкэ сүөхүлөр мыйаһынаарын сөптөөх түк кэрдербөтөх. Ол иһин көм биһат бухалатерията докумуннары сатары оҕорорго эппит. Эти курдук, докумуннары оҕоруу бытаардыллыбыттын түмүгү көлхөз туттарбыт сүөхүтү атыыта олунуу мй бытаһыгар кааһы төлөмүт.

Хас эмэ тугуулаах мугаран бадрын үрдүгээ Никонов эх-үү комбинатын бухгалтериятайн кытта подотчетлаах этин уовин субпродуктын бүтэнтэтээх ахсаанын биччааныга дээрн олгосго илгэ. Ити курдук фондлаа

эти алары ороскууттааһын түмүт-сэбэстээх элп уонна оро-төрүттэлэрэ этинэн сата хаач-чылыабытаахтар, оннооҕор Уорда маҕаһыһыгар димиттээх эти бэсбэтээхтэр.

Народнай контуруул комитет, бу бонхуруону дуулаан ба-
ран эрхэн быраабайтын нэ-
хтэн уонна этн мскыйдааны
таабырбатын дин Д. С. Нико-
новы эт-үүт комбинатын при-
нцыттан ууратарга уонна ды-
латын парийной тэрлэе не-
кутутар бээрэргэ уураахтат.

Фонддаах эти атымлаанынга контуруолу молтоппутун илһин Хадаар селдьотун председателигар М. Т. Охлохонава кытаах ыһыла олохтуулва уонна димити аһара атымлааны таһаарбыт продаждтары эһинчэктардарга соруудуута. Комбикат директорыгар Григорьевка, старшай бухгалтерыгар Буринашевка фондны таһынан эти бигирини таһаарбыт приемниктары эһинчэктар тарадларыгар уонна илһикитин приемниктар үлэстэргэ кытаах контуруолу олохтуулларыгар соруудуута.

ХОНТУРУОЛ ГРУППАТА—СҮӨНҮ КЫСТЫГАР

Сивхоз Сылалынаады отделениегыгар народный контуред группата (председатель Слепцов И.Ф.) пайыт сыгы общественной сүөһү кыстыгы туругар. Хас да төгүл бэрэбизэркэлери чытта үөһнн ол түмүктэрин профсоюз месткомун, маңайгы сүөһүх партийнай тэрилтэ бюротун муһнахтарыгар туруорда. Бэрэбизэркэз көстүбүт итэвэстэр бириэмэтигар туоратыллыбытара. Бэрэбизэркэһан 1971 центнер от ордук өрөс-бүтүмүтэ көстүбүтэ. Ол иһин бирдан ферчаларынан үөһнн сүөһү группатынан оту сыз-һинн графига саналымы отоһуллубута. эһин абы-дыгы тэрийһиннн күүһүрдэр дьаһаллар ыһаллы-быттарэ. Ити отделение кыстыгы ситиһиизэу-тин түмүктүүрүгэр көмөлөспүтэ.

Бүгүн кабинетин бит оту сүөһү хаассабыллык сиэниһэ тахсыбыта. Онно бэрэбиэркэ мыйтылыгыта уонна анаа транспордаах рабочабыр дуу куурустубалара одохтоммута, оту тийиһи, от кууруларын өрөмүөннээһиниэ дьаһаллар мыйтылыгытара. Быйыл кыһыл ахсынныта бирдэн биригээдэлэринэн баар өккө инвентаризация мыйтылыгына. Онно графиктан 412 центнер от ердук сээммита уонна кыстык устата 3000 центнер от тийбэтэ көстүбүтэ. Бэрэбиэркэ түһүтэ профсоюз меккомун муһунаар дууһа мыйты. Отделение баар от биригээдэлэринэн синалыа үлэһидиһи, совхоз дирекцията атын отделениелартан 2200 центнер оту биригээдэ.

Ити курдук, кыстык туругар хас да барабир-
келер өнө булуңулар, олоор түмүктөрө биргээ-
дөлөр пронаводственнай мунынахтарыгар туруу-
руллаан практической дынаалар ылынынылар.
Быйыл олунуку ыйга тракторной парка үлөтү-
мизатордарга хамнаы аарым, путевой

Олноо Үүсэеү дүрүмдүгү талорууга биригдэди-
дэр уонна механик километраһы быһа холуйан
туруоруударыттан аһардас тохсунньуга механи-
катордарга, грузинаторга 1067 солкуобай хам-
нас ордук төлөмнүтэ, сымнагас хорутууһан 261
гектардаах ула ордук кордооруллүбүтэ уонна
3716 кг уматык ордук өрөскүөттэммитэ кө-
һүннэ. Бөрөбизарка түмүгэ мекком көрүүтүгэр
сэрэлиннэ.

Группа бэйетин үлэтин туһунан киин бөһүө-
лөк рабечайдарын, сулууспалаахтарын уопсай
мунньахтарыгар өтчүөттэлэ. Итин талгынн,
көстүрүүл группатын үлэтигэр билдэр-көстөр
итэрдэстөр бааллар. Ытыллыбыт бэрэбэркэлэр-
тэ сүннүүнөн группа председатели үөһэ сөрөх
активистар ара кыттыыны ылдылар. Группа
бары чилиэннэригэр бириэтиилээн сорулахтар
тириэтиилбэттэр, былаана суох үлэтиилэр, бэ-
рэбэркэлэр тунуутэринэн группа чилиэннэри
мунньахтара ытыллыбат, постар үлэлэбэттэр,
группа мунууга өтөһүдүлүбэтэх, инструментнай
оминналар Ытыллыбаттар.

Народный контурбуол комитета группа үлэтин туһунан дууһаларын баран, таһаарыллыыт итэ- бастары кылгас биримэс иһинэн туоратарга группа председатели М. Ф. Слепцовка сорууда- ларын үүрүккэ ылыһына.

Маныхаа хонтуруул группатын нийгвэр квар-
тал ахсын буйлан өнгөстөж, ол бичлэгтнөөн
группа хас бичирдин чиглэлтэр сөрүлхтэр
тлэрдн уонна активы кинигник талдым сөрү-
лэра турсурулуна. Постар састаантарын са-
гардан, кинилэр общественнай суаһу кыскага
рейдээрн ыстыналарын, өлөр түмүктөрн груп-
па муньбахтарыгар дүүлэлэллөрн, көстүбүт
итэбэстэри туоратыга ыһааллар ыһалтыла
бын сүтүһэргэ.

ЯДОХИМИКАТ
СЭРЭХТЭЭХТИК ТУТУЛЛУУХТААХ

Оройуон хаһайыстыбаларыгар ядохимикаттары уонна минеральной уодурдуулары харайымы туругар бэрэбэркэ ыгытлынна. Олго хаһайыстыбалар салбыааччылар уонна агрономнар ядохимикаттары, минеральной уодурдуулары харайымыга септөөх суолтаны биэрбэттэрэ, куттал суох буолуутун инструкциятын тутуспаттара, итилэр киһиэхэ уонна сүөлүгэ кутталдаахтарыгар ситэ сыана биэрбэттэрэ көһүннэ.

Бийр да хайаайсыгбада ядохимикаттары харай-
лар уяадаах ысымлааттар суохтар, санитарнай бы-
раабынлар тутуһуллубаттар, кийригэ-ороскуоттаа-
һыгга сунуурдаах кинигэлэр олохтоммоттор. Дьаат-
тары уонна минеральной уоһурдуулары харайына
Бийригэ аналлаах эппиэттээх дьоннор аһамматтар
уонна райсовет исполкомугар биһиргэтигэ киллэрбэ-
тэхтэр. Дьааттары таһыгга көрдөнүллэр быраабы-
лалар тутуһуллубаттар, спец-таһаастар суохтар, ин-
структивной семинарлар оһоһуллубаттар.

Калыпчы аатынан колхозна ядохимикаттар аһымын тууһун уонна комбикорму кытта холбуу хараллан сыталлар. Эрилик Эристин аатынан колхозна ядохимикаттары эмиз аһылык тууһун, минеральный уордурдуулары уонна сизэ бурдугун кытта холбуу ууран турдораллар. Субуруускай аатынан совхозна аһаас ыскаляанка, стеллажа суох икки боксаларга аһылтан сыталлар.

Соохоо Салаагаары отделениетын салаааччылары эппизитивэ суох, халаатынай сыһыаннаһыларын түмүтөр быйыл тохсуньага аммиачнай селитраны сизитигэн 11 бороон өллө. Итинник тулуйуллубат быһыытан сорох салаааччылар уонна специалистар сөптөөх түмүктэри өссө да оҕосто иликтэр. Идэ химикаттары уонна минеральной уовурдуулары кайаһы тулуйан райсовет исполкомун быһаарымыларын уонна тыа хаһаайыстыбатын управленниетын соруудаһарын төлөрбөтөхтөр, оннооҕор эппизтээх, подотчетлаах дьоннору анабатахтар.

Народный контуруул комитета оройуон хаһаайыстыбаларыгар ядохимикаттары уонна минеральнай уордурдуулары харайымы туругар ыттыллыбыт бэрэбиэркэлэр түмүктэрин туһунан боппуруоһу дүүллэһэн баран, ядохимикаттары харайыыга сөптөөх аналаах ыкылааттарынан уонна минеральнай уордурдууларга сарайдарынан толору каачыйалларыгар хаһаайыстыбалар салайааччыларынан уонна ыкылаабынай агрономнарын эбээһинэстэтэ. Киинлэр ядохимикаттары харайымы куттала суох буолуутун инструкцията халбаҥнаабакка толоруохтаахтар уонна киинлэр кутталлаахтарын туһунан бэлэстэри оҥоруохтаахтар.

Бары хаһаайыстыбаларга минеральной уоһурдуулары, йдохимикаттары харайымыга, ылымыга уонна биэриигэ сирэй эппиэттээх дьоннору аныахтаахтар итэһиттэ райсовет исполкомугар биэргэтэтигэ киллэриэхтээхтэр. Йдохимикаттары уонна минеральной уоһурдуулары атын бородуукталары, сикэни кытта биэр сиргэ холбуу уурууну булгуччулаахтык боборго. Сир ахсын киллэрэр уонна ороскуоттуур сунуурдаммыт кинигэлэри олохтуурга.

Хайааньстиббалар кылаабынай агрономнара шохимикаттары уонна минеральной уоурдуулары хайылыгы, учуоттааһынга итиннэ таһымы аһаммы эпипэттөөх дьоннорго инструкторны үөрөтүннэ тэрийэллэрин сүрүдэхтэнна. «Сельхозтехника» отделениегын управляющая А. А. Шадрин шоферда ддохимикаттары уонна минеральной уоурдуулары таһымы ыраабылаларын кытаанахтым тутуһаллары кыаччылар ытар эбээһинэстэннэ.

г. Чудовица, ул. Народ Мираа, 13 Тирани 2654